

ПОКАЗАТЕЉИ КВАЛИТЕТА ВОЂЕЊА ЛИСТА ЧЕКАЊА

Листе чекања се формирају за оне медицинске процедуре и интервенције за чијим пружањем постоје веће потребе него што су расположиве могућности. Формирањем Листа чекања обезбеђује се правичност у пружању здравствених услуга у условима рада са ограниченим финансијским средствима, карактеристичним за скоро све системе здравствене заштите у свету.

Републички фонд за здравствено осигурање је, Правилником о листама чекања («Службени гласник РС» бр. 25/13) дефинисао врсте здравствених услуга за које се воде Листе чекања. Листе чекања формирају саме здравствене установе на основу "Клиничких критеријума и методологије за утврђивање листе и времена чекања за здравствене услуге у здравственим установама", које је сачинио Институт за јавно здравље Србије"др Милан Јовановић-Батут", у сарадњи са референтним здравственим установама и републичким стручним комисијама.

Листе чекања се воде за следеће здравствене услуге:

1. Преглед на компјутеризованој томографији (ЦТ) и магнетној резонанци (МР)
 - 1.1.ЦТ преглед главе
 - 1.2.ЦТ преглед главе и врата
 - 1.3.ЦТ преглед кичменог стуба
 - 1.4.МР преглед главе
 - 1.5.МР преглед кичменог стуба
 - 1.6.ЦТ преглед грудног коша
 - 1.7.ЦТ преглед абдомена и мале карлице
 - 1.8.МР преглед абдомена
 - 1.9.МР преглед мале карлице
 - 1.10. МР преглед мускулоскелетног система
 - 1.11. МР преглед дојки
2. Дијагностичка коронарографија и/или катетеризација срца
3. Реваскуларизација миокарда (ПТЦА са имплантацијом стента)
 - 3.1 Нехируршка ревакуларизација миокарда
 - 3.2 Хируршка ревакуларизација миокарда
4. Уградња пејсмејкера и кардиовертер дефибрилатора (ICD)
5. Уградња вештачких валвула
6. Уградња графтова од вештачког материјала и ендоваскуларних графт система
7. Операција сенилне и пресенилне катаракте са уградњом интраокуларних сочива
8. Уградња имплантата у ортопедији (кукови и колена).

Уколико је пружање ових здравствених услуга хитно, здравствене установе су дужне да их пруже мимо Листа чекања.

Показатељи квалитета који се односе на вођење листа чекања су:

1. Број нових пацијената стављених на листу чекања у извештајном периоду
2. Процент урађених интервенција - процедура са листа чекања у односу на укупан број урађених интервенција - процедура
3. Просечна дужина чекања за извршену процедуру или интервенцију са листе чекања на нивоу здравствене установе.

С обзиром да је промењен Правилник о показатељима квалитета здравствене заштите, од 1. јула 2011. године се не прати показатељ који се односи на проценат пацијената којима је извршена интервенција или процедура са листе чекања у односу

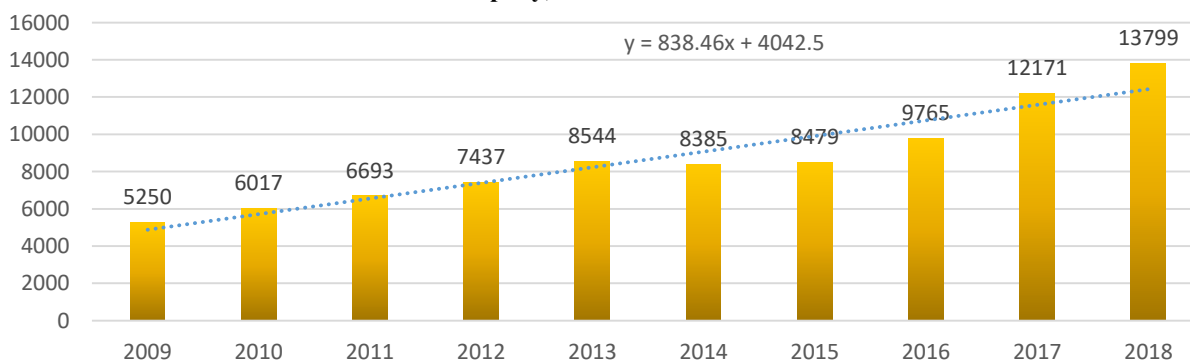
на укупан број пацијената на листи. Додата су 2 нова показатеља (процент упутних дијагноза за компјутеризовану томографију ендокранијума подударних са налазом после обављене дијагностичке процедуре и процент упутних дијагноза за магнетну резонанцу ендокранијума подударних са налазом после обављене дијагностичке процедуре), али се у складу са Методолошким упутством за поступак извештавања здравствених установа о показатељима квалитета здравствене заштите, за сада неће пратити.

У оквиру активности на унапређењу квалитета здравствене заштите, Републички фонд за здравствено осигурање је дизајнирао јединствени софтверски програм за вођење Листа чекања за наведене процедуре и интервенције. Подаци коришћени за ову анализу добијени су из наведеног софтверског програма.

За **тоталну протезу кука или колена** у 6 болница у Београду које раде ову операцију (КЦС, Клиничко-болнички центри: „Звездара“, „Земун“ и „Бежанијска коса“, Институт за ортопедско-хируршке болести „Бањица“ и Војномедицинска академија), на дан 31.12.2018. године чекало је укупно 13.799 пацијената, што је највећа вредност у посматраном периоду, 2,5 пута више него 2009. године (графикон 1). Овај тренд показује статистички значајан раст ($\beta = 0,952$, $t = 8,751$, $p = 0,000$).

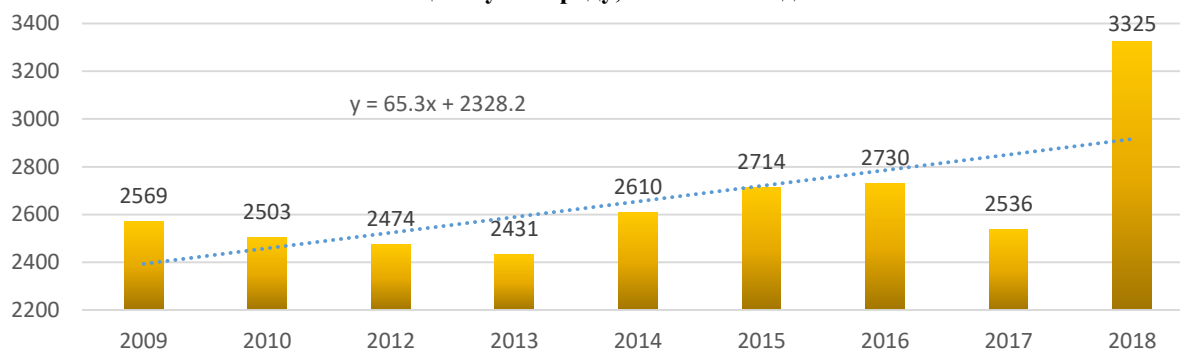
У 2018. години, први пут се приказују и подаци за Војномедицинску академију, у којој се налази 2.557 пацијената на листи чекања за операцију кука.

Графикон 1. Број пацијената на листи чекања за тоталну протезу кука и колена у болницама у Београду, 2009-2018. године



У периоду јануар-децембар 2018. године уградња тоталне протезе кука и колена је извршена код 3.325 пацијената, што је највиша вредност у посматраном периоду (графикон 2). Тренд показатеља је растући, али без статистичке значајности ($\beta = 0,624$, $t = 2,111$, $p = 0,073$).

Графикон 2. Број пацијената којима је урађена процедура уградње тоталне протезе кука и колена у болницама у Београду, 2009-2018. године



Напомена: на графикону нису приказани подаци за 2011. годину, пошто се односе на 6 месеци.

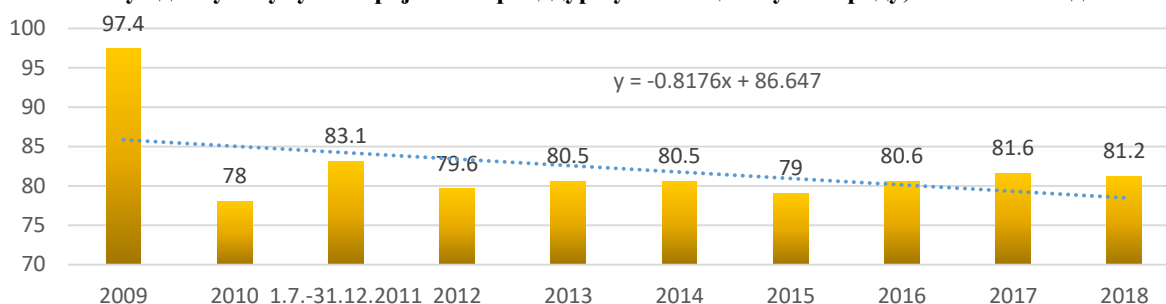
Највише пацијената (8.938 или око 64,8% од укупног броја), чекало је на операцију у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“ (табела 1). У истој установи, највише је обављено и операција, 2.308 или 69,4% од укупног броја. У односу на претходну годину, нешто већи број операција је урађен у свим установама, осим у Клиничком Центру Србије (табела 1).

Табела 1. Подаци о квалитету вођења листи чекања за тоталну протезу кука и колена у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан бр.пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Звездара	318	421	423	114	119	145	135	119	189	39.297	41.412	51.955	312	323	257
КБЦ Земун	64	112	141	49	27	65	59	57	86	7.640	4.240	22.553	101	115	138
КБЦ Б.Коса	784	1.184	745	165	78	182	215	95	183	49.077	29.830	90.773	390	502	535
КЦС	1.295	1.798	995	281	295	252	352	347	262	91.504	99.552	170.802	668	878	1.003
Бањица	7.304	8.656	8.938	1.591	1.551	1.850	1.969	1.918	2.308	941.070	900.511	1.048.708	4.190	4.564	5.363
ВМА			2.557			207			297			186.300			488
УКУПНО	9.765	12.171	13.799	2.200	2.070	2.701	2.730	2.536	3.325	1.128.588	1.075.545	1.571.091	5.661	6.382	7.784

Процент урађених процедура код пацијената са листе чекања у односу на укупан број урађених процедура је 81,2% и у рангу је са вредностима из претходне године (графикон 3). Тренд показатеља је опадајући, али без статистичке значајности ($\beta=-0,447$, $t=-1,413$, $p=0,195$).

Графикон 3. Процент извршених процедура уградње тоталне протезе кука и колена са листе чекања у односу на укупан број ових процедура у болницама у Београду, 2009-2018. године



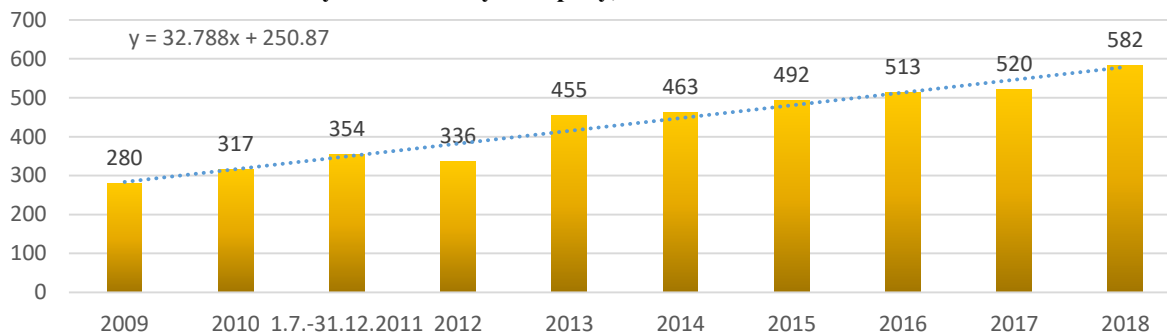
Највише урађених процедура са листе чекања је у КБЦ „Бежанијска коса“, 99,5%, и Клиничком Центру Србије, 96,2%, а најмање у КБЦ „Земун“, 75,6% и КБЦ „Звездара“ 76,7%. Са листе чекања је у овом периоду скинуто 4.510 пацијената (2.383 у претходној години), од којих 2.774 у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“ и још 912 у Клиничком центру Србије. За оперисане пацијенте који су били на листи чекања, највише се на операцију чекало у Војномедицинској академији, око 2,5 године, а најмање у КБЦ „Земун“, око годину дана (табела 2).

Табела 2. Показатељи квалитета вођења листа чекања за тоталну протезу кука и колена у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/обрисани са листе			Просечна дужина чекања (дани)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Звездара	84.4	100.0	76.7	359	24	210	344.7	348.0	358.3
КБЦ Земун	83.0	47.4	75.6	47	15	70	155.9	157.0	347.0
КБЦ Б.Коса	76.7	82.1	99.5		0	544	297.4	382.4	498.8
КЦС	79.8	85.0	96.2	72	121	912	325.6	337.5	677.8
Бањица	80.8	80.9	80.2	1.609	2.223	2.774	591.5	580.6	566.9
ВМА			69.7			0			900
УКУПНО	80.6	81.6	81.2	2.087	2.383	4.510	513.0	519.6	581.7

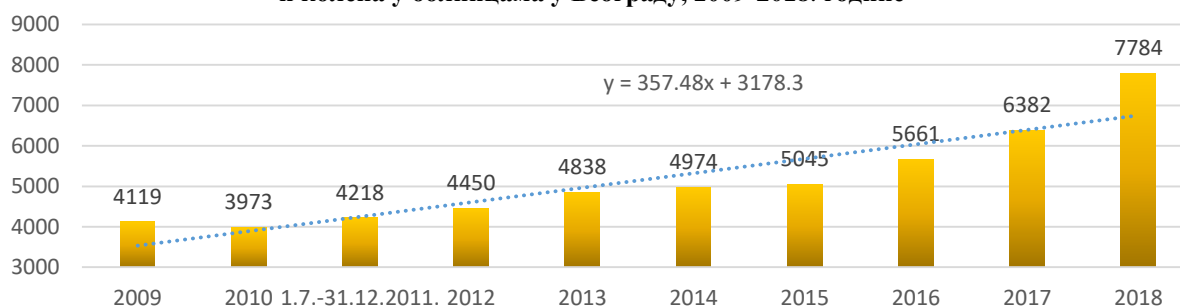
Просечна дужина чекања на процедуру била је 582 дана и највиша је у посматраном периоду (графикон 4). У последњих десет година, дужина чекања на процедуру је удвостручена. Тренд овог показатеља је статистички значајно растући ($\beta=0,974$, $t=12,125$, $p=0,000$).

Графикон 4. Просечна дужина чекања на процедуру уградње тоталне протезе кука и колена у болницама у Београду, 2009-2018. године



У посматраном извештајном периоду уписано је на листу чекања 7.784 нових пацијената, што је највише од почетка праћења (графикон 5), и тренд је статистички значајно растући ($\beta=0,912$, $t=6,307$, $p=0,000$). Највише нових пацијената уписано је на листу чекања у Институту „Бањица“, 5.363, што је више у односу на претходну годину. Укупан број пацијената на листи чекања се повећава сваке године, јер је збир броја урађених операција и броја пацијената обрисаних са листе мањи од броја пацијената који се у току године упишу на листу чекања.

Графикон 5. Број нових пацијената на листи чекања за интервенцију уградње тоталне протезе кука и колена у болницама у Београду, 2009-2018. године



Подаци за 2018, исто као и за 2017, а за разлику од претходних година, омогућавају да се посебно прикажу подаци о листама чекања **за уградњу ендопротезе кука и ендопротезе колена**. Када је у питању **операција кука**, на дан 31.12.2018. године на листи чекања било је 6.520 пацијената (2.844 у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“, 2.557 у Војномедицинској академији, 491 у КЦС, 355 у КБЦ „Бежанијска коса“, 170 у КБЦ „Звездара“ и 103 у КБЦ „Земун“). Оперисана су укупно 2.503 пацијента, од којих је 77,3% било са листе чекања. Са листе чекања је обрисано 2.319 пацијената, а на њу је додат 4.481 нови пацијент. Просечна дужина чекања на операцију износила је 499 дана. Најкраће се на операцију чекало у КБЦ „Звездара“, 331 дан, а најдуже на Вономедицинској академији, 900 дана.

На операцију уградње **ендопротезе колена** 31.12.2018. године чекало је укупно 7.279 пацијената (6.094 у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“, 504 у КЦС, 390 у КБЦ „Бежанијска коса“, 253 у КБЦ „Звездара“ и 38 у КБЦ „Земун“). Оперисана су укупно 822 пацијента. Међу њима 93,3% (767 пацијената) су чинили пацијенти са листе чекања. Са листе чекања је обрисан 2.191 пацијент, а на њу је додато 3.303 нових пацијената. Просечно, на листи чекања за операцију уградње ендопротезе колена су пацијенти провели 789 дана. Најкраће се на операцију чекало у

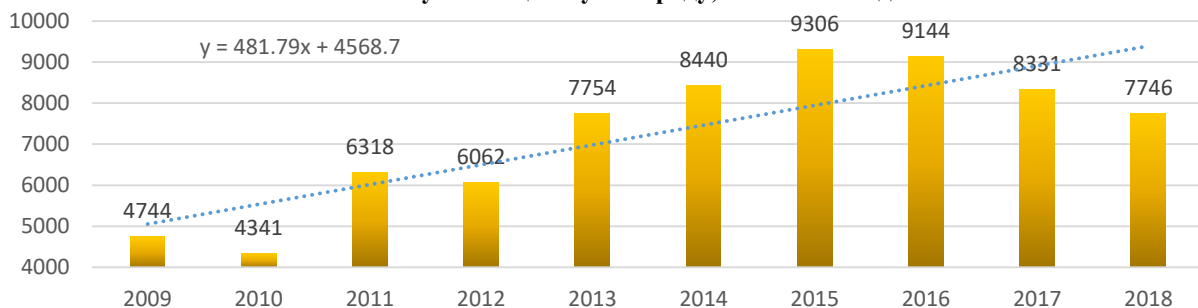
КБЦ „Земун“, 188 дана, али је урађен мали број операција (8). У КБЦ „Звездара“, се налази друга најкраћа листа чекања (369 дана), а најдуже на операцију чекало у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“, 883 дана.

Према подацима из других држава (подаци се односе на 2016. годину), у Холандији се на ендопротезу кука чека 37 дана, у Данској 52, у Италији и Шведској око 80 дана, Португалији, Шпанији и Норвешкој око 133 дана, а преко 300 дана у Естонији и Пољској. (1). На основу ових података, можемо закључити да је **просечна дужина чекања у Београду за ендопротезу кука знатно већа у односу на друге државе које публикују ове податке.**

Треба нагласити да се, због појединих пацијената који се на листи налазе изузетно дуго, користи медијана као објективнији показатељ уместо просечне дужине чекања. Тако је за операцију кука медијана чекања на листи 37 дана у Данској, 51 дан у Италији, а преко 200 дана у Естонији и Пољској (1).

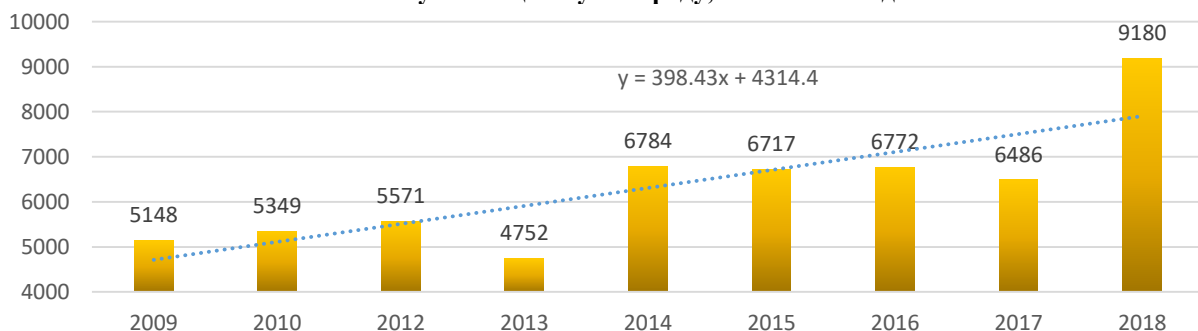
За **екстракцију катаракте са уградњом ланс-имлантата**, на дан 31.12.2018. године чекало је 7.746 пацијената, за 585 мање него претходне године (графикон 6). Тренд показатеља је растући, уз високу статистичку значајност ($\beta=0,828$, $t=4,182$, $p=0,003$), иако је тренутни број пацијената најнижи у последњих 6 година.

Графикон 6. Број пацијената на листи чекања за екстракцију катаракте са уградњом ланс имлантата у болницама у Београду, 2009-2018. године



У току 2018. године операција катаракте са уградњом ланс-имплантата је извршена код 9.180 пацијената, што је значајно више у односу на претходну годину, зато што је у збир ушла и Војномедицинска академија са 2.870 пацијената (графикон 7). Тренд показатеља испољава високу статистичку значајност ($\beta=0,797$ $t=3,488$, $p=0,010$), а иако би без ВМА укупан број урађених операција био нижи него претходне године (6.310), тренд би и даље показивао статистичку значајност ($\beta=0,719$ $t=2,739$, $p=0,029$).

Графикон 7. Број пацијената којима је урађена екстракција катаракте са уградњом ланс имлантата у болницама у Београду, 2009.-2018. године



Напомена: подаци за 2011. годину нису анализирани, пошто се односе на 6 месеци.

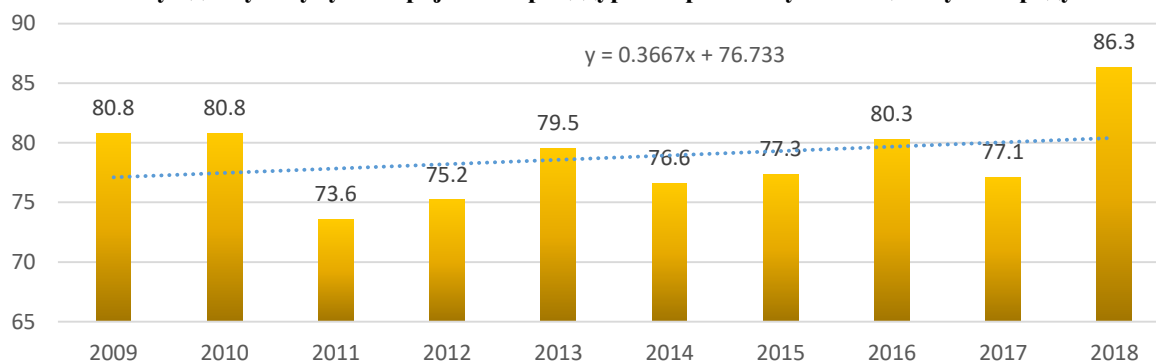
У циљу смањења броја пацијената на листама чекања, Републички фонд за здравствено осигурање закључио је уговоре за обављање операције катаракте са приватним здравственим установама (8 установа). Због тога је смањен број пацијената на листи чекања у односу на претходну годину и у Клиничком центру Србије (за 1.818 или 36,6%) и у Клиничко-болничком центру „Звездара“ (за 156 или 4,6%), (табела 3).

Табела 3. Подаци о квалитету вођења листа чекања за операцију катаракте са уградњом ланс имплантата у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Звездара	2.755	3.368	3.212	1.925	1.759	1.973	1.957	1.764	1.980	400.400	328.933	357.113	3.021	3.992	3.343
КЦС	6.389	4.963	3.145	3.514	3.240	3.145	4.815	4.722	4.330	1.522.012	1.122.192	1.212.196	5.170	4.200	4.615
ВМА			1.803			2.800			2.870			1.008.000			2.214
УКУПНО	9.144	8.331	7.746	5.439	4.999	7.918	6.772	6.486	9.180	1.922.412	1.451.125	2.577.309	8.191	8.192	10.172

Процент урађених процедура са листе чекања у односу на укупан број урађених процедура је 86,3% и највиши је у посматраном периоду (графикон 8). Тренд показатеља је благо растући, без статистичке значајности ($\beta=0,308$ $t=0,916$, $p=0,387$).

Графикон 8. Процент урађених екстракције катаракте са уградњом ланс имплантата са листе чекања у односу на укупан број ових процедура извршених у болницама у Београду



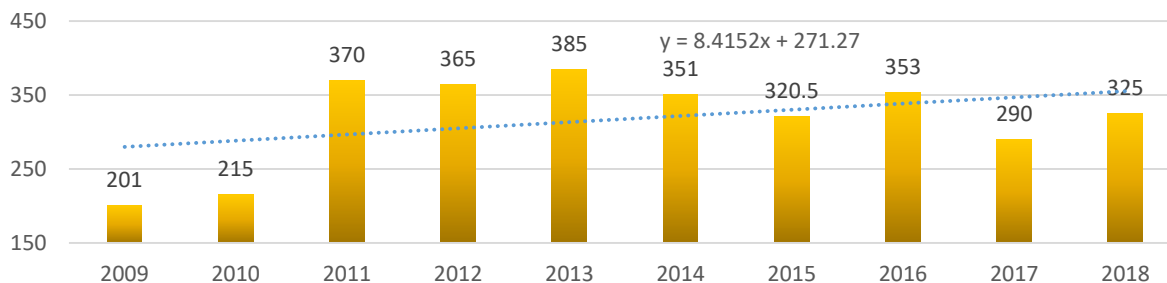
Постоји значајна разлика између установа у проценту извршених процедура са листе чекања у односу на укупан број и у просечној дужини чекања. У Клиничком центру Србије пацијенти су на операцију чекали у просеку по 385 дана (72,6% урађених са листе чекања), на Војномедицинској академији 360 дана (97,6% са листе чекања), а у Клиничко-болничком центру „Звездара“ по 181 дан (99,6% са листе чекања), (табела 4). Обрисано је 3.508 пацијената са листе чекања.

Табела 4. Показатељи квалитета вођења листа чекања за операцију катаракте са уградњом ланс-имплантата у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе чекања у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/ обрисани са листе			Просечна дужина чекања(дани)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Звездара	98.4	99.7	99.6	1218	1584	1010	208.0	187.0	181
КЦС	73.0	68.6	72.6	1979	2401	2498	433.1	346.4	385
ВМА			97.6			0			360
УКУПНО	80.3	77.1	86.3	3197	3985	3508	353.4	290.3	325

Просечна дужина чекања на процедуру екстракције катаракте са уградњом ланс имплантата била је 325 дана и већа је у односу на претходну годину (графикон 9). Тренд показатеља је растући, без статистичке значајности ($\beta=0,398$, $t=1,226$, $p=0,255$).

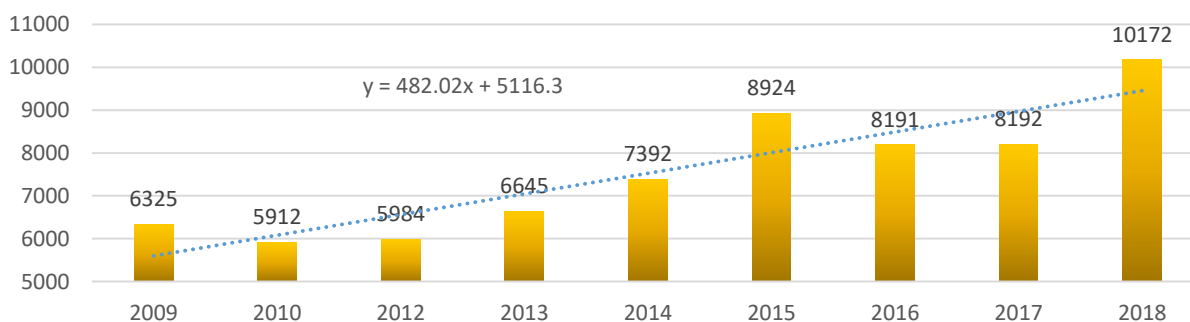
Графикон 9. Просечна дужина чекања на процедуру екстракције катаракте са уградњом ланс имплантата у болницама у Београду, 2009-2018. године



У посматраном извештајном периоду на листу чекања уписана су 10.172 нова пацијента (графикон 10). Тренд показатеља је растући, уз високу статистичку значајност ($\beta=0,884$, $t=5,002$, $p=0,002$).

Број пацијената уписаних на листу чекања за екстракцију катаракте са уградњом ланс имплантата је мањи од збира броја пацијената са листе којима је урађена операција и броја избрисаних, што је довело до скраћења листе чекања у односу на претходну годину.

Графикон 10. Број нових пацијената на листи чекања за интервенцију екстракције катаракте са уградњом ланс имплантата у болницама у Београду, 2009-2018. године



Напомена: подаци за 2011. годину нису анализирани, пошто се односе на 6 месеци.

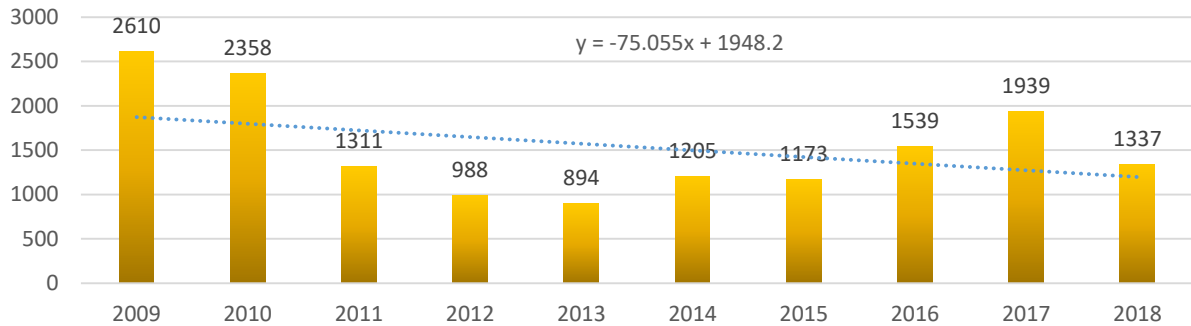
Према подацима из других држава (подаци се односе на 2016. годину), у Холандији се на операцију катаракте чека 36 дана, у Италији, Шведској и Данској око 57 дана, а са изузетном дужином чекања се издвајају Естонија, са 283 дана, и Пољска, са 484 дана (1). На основу ових података, можемо закључити да је **просечна дужина чекања у Београду на операцију катаракте, знатно већа у односу на друге државе које публикују ове податке.**

Интервенција **селективне коронарографије** у 2018. години, рађена је у 6 болница (Клинички центар Србије, Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње“, Војномедицинска академија и Клиничко-болнички центри „Звездара“, „Земун“ и „Бежанијска коса“).

У њима је, на дан 31.12.2018. године, на листи чекања било 1.337 пацијената, што је значајно ниже од вредности из 2017. године, што се делимично објашњава повећањем броја ангио сала (у 2018. години је отворена ангиосала у КБЦ „Др Драгиша

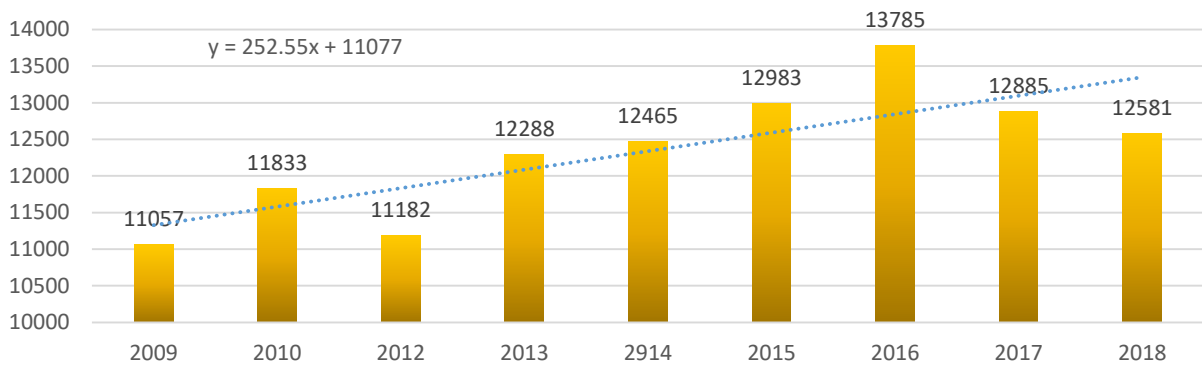
Мишовић“, а листе чекања ће бити формиране од 2019. године). Тренд овог показатеља је опадајући, без статистичке значајности ($\beta=-0,391$, $t=-1,203$, $p=0,264$), (графикон 11).

Графикон 11. Број пацијената на листи чекања за селективну коронарографију у болницама у Београду, 2009-2018. године



У току 2018. године, селективна коронарографија је урађена код 12.581 пацијента (графикон 12). Тренд овог показатеља је растући, уз статистичку значајност ($\beta=0,788$, $t=3,386$, $p=0,012$), (графикон 11), иако се уочава опадање у последње две године.

Графикон 12. Укупан број пацијената којима је урађена селективна коронарографија у болницама у Београду, 2009-2018. године



Напомена: подаци за 2011. годину нису анализирани, пошто се односе на 6 месеци.

Код пацијената са листе чекања урађено је 5.340 процедура, за 25% мање у односу на претходну годину, уз највеће смањење у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ (са 2.736 на 1.881) и КБЦ „Звездара“ (са 1.976 на 801), (табела 5).

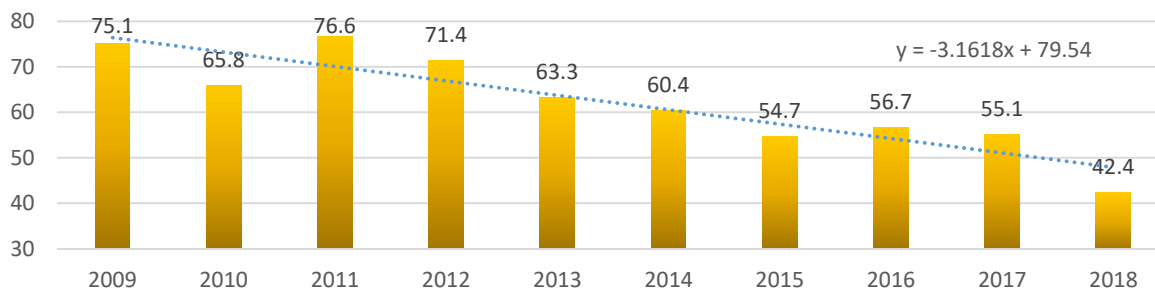
Табела 5. Подаци о квалитету вођења листа чекања за селективну коронарографију у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Б.Коса	48	62	2	462	77	265	1.061	1.084	918	37.475	3.128	14.876	517	149	305
КБЦ Звездара	224	207	392	2.634	1.976	801	3.682	2.516	2.096	64.533	37.544	53.651	2.222	2.218	1.315
КБЦ Земун	204	584	141	353	724	659	1.440	1.972	1.348	23.417	24.634	16.779	578	1.572	1.022
КЦС	653	427	192	1.842	1.582	1.681	5.077	4.577	4.870	150.811	171.042	136.181	2.454	2.086	2.216
Институт „Дедиње“	410	659	593	2.525	2.736	1.881	2.525	2.736	2.666	100.810	139.536	223.678	2.874	3.226	2.379
ВМА			17			53			683			3.180			67
УКУПНО	1.539	1.939	1.337	7.816	7.095	5.340	13.785	12.885	12.581	377.046	375.884	448.345	8.645	9.251	7.304

Процент урађених процедура са листе чекања у односу на укупан број урађених процедура је 42,4% (графикон 13) и има опадајући тренд, уз високу

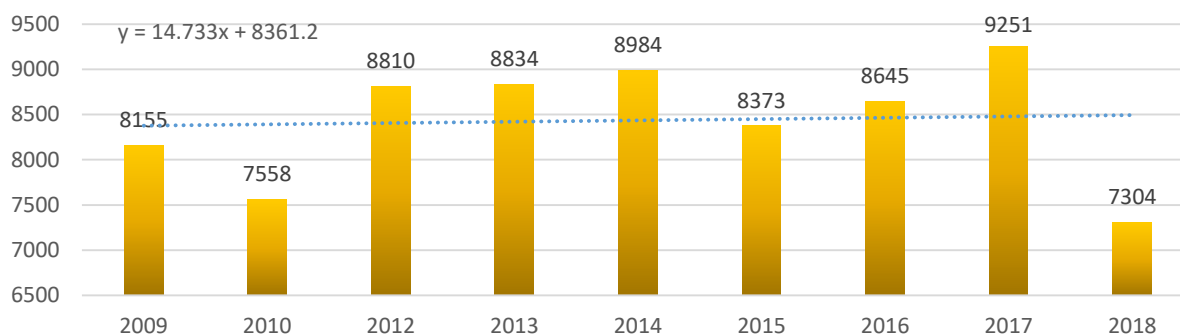
статистичку значајност ($\beta=-0,906$, $t=-6,055$, $p=0,000$). На Војномедицинској академији само 7,8% коронарографија је урађено код пацијената са листе чекања, у КБЦ „Бежанијска коса“ 28,9%, у КЦС 34,5% и у КБЦ „Звездара“ 38,2%, док је знатно већи проценат у КБЦ „Земун“, 48,9% и у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ 70,6%.

Графикон 13. Процент урађених селективних коронарографија са листе чекања у односу на укупан број извршених селективних коронарографија у болницама у Београду, 2009-2018. године



У посматраном извештајном периоду уписано је на листу чекања 7.304 нових пацијената, што је мање у односу на претходне године. Највише нових пацијената уписано је на листу чекања у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ (2.379) и КЦС (2.216). Иако је ово најнижи број уписаних пацијената у посматраном периоду, тренд је растући, без статистичке значајности ($\beta=0,127$, $t=0,338$, $p=0,746$), (графикон 15).

Графикон 15. Број нових пацијената уписаних на листу чекања за селективну коронарографију у болницама у Београду, 2009-2018. године

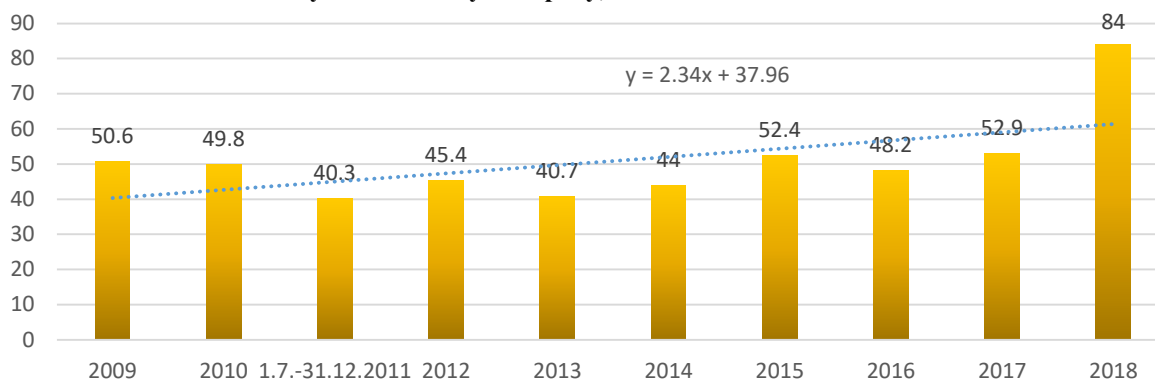


Напомена: подаци за 2011. годину нису анализирани, пошто се односе на 6 месеци.

Просечна дужина чекања на селективну коронарографију била је 84 дана и за 37% је већа је у односу на вредност од прошле године (графикон 14). Тренд овог показатеља је растући, без статистичке значајности ($\beta=-0,567$, $t=1,947$, $p=0,087$).

Графикон 14. Просечна дужина чекања на селективну коронарографију

у болницама у Београду, 2009-2018. године



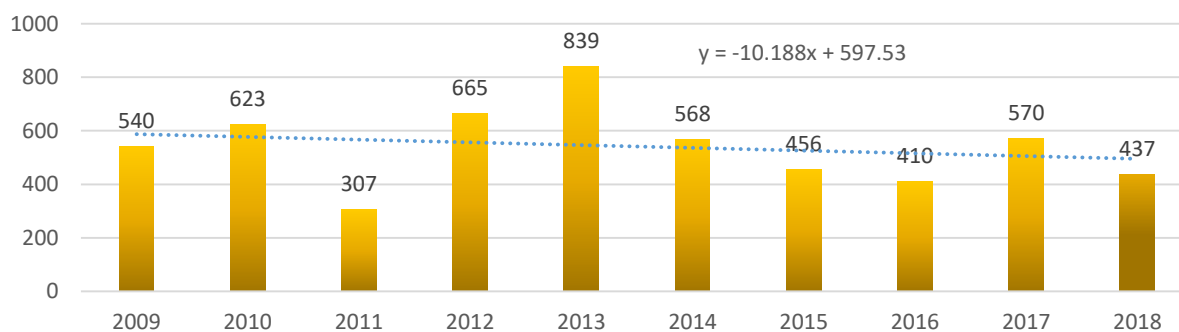
Највише се чекало у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ - 119 дана (за 68 дана више у односу на претходну годину), а чекање дуже од прошлогодишњег је забележено и у КБЦ „Звездари“ (67 дана, за 46 дана више) и КБЦ „Бежанијској коси“ (56,1, за 15,5 дана више). Скраћење просечне дужине чекања је забележено у КЦС - 81 дан (за 27 дана краће у односу на прошлу годину), и КБЦ „Земун“ (25,5 дана, за 8,5 дана краће), (табела 6). У истом периоду са листе чекања је скинуто укупно 1.400 пацијената.

Табела 6. Показатељи квалитета вођења листа чекања за селективну коронарографију у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/ обрисани са листе			Просечна дужина чекања		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Б.Коса	43.5	7.1	28.9	0	0	76	81.1	40.6	56.1
КБЦ Звездара	71.5	78.5	38.2	615	318	271	24.5	19.0	67
КБЦ Земун	24.5	36.7	48.9	21	264	222	66.3	34.0	25.5
КЦС	36.3	34.6	34.5	438	513	446	81.9	108.1	81
Инс. „Дедиње“	100.0	100.0	70.6	0	0	385	39.9	51.0	118.9
ВМА			7.8			0			60
УКУПНО	56.7	55.1	28	1074	1095	1400	48.2	53.0	84

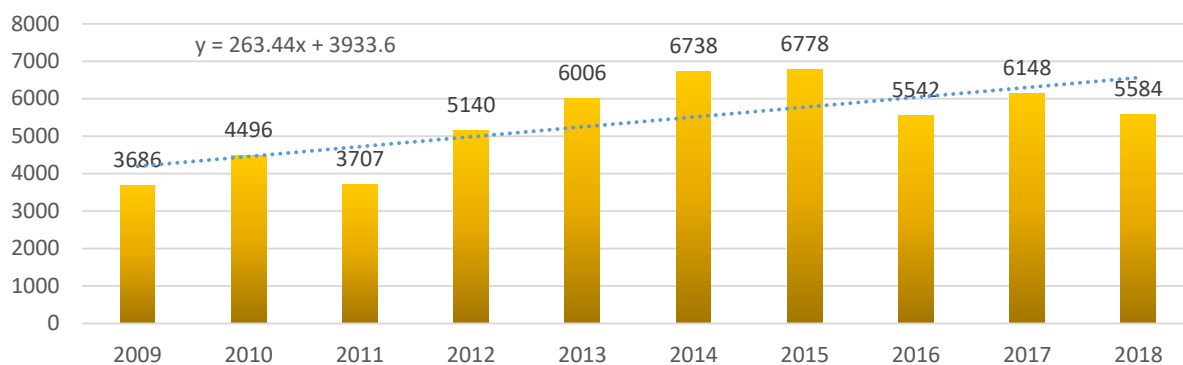
За интервенцију **перкутане ангиопластике коронарних артерија балон катетером (ПТЦА)**, у 5 болница у Београду, на дан 31.12.2018. године чекало је 437 пацијената, што је мање у односу на претходну годину (графикон 16). Тренд овог показатеља је опадајући, без статистичке значајности ($\beta = -0,206$, $t = -0,594$, $p = 0,569$).

Графикон 16. Број пацијената на листи чекања за ПТЦА у болницама у Београду, 2009-2018. године



У току 2018. године, ова интервенција је извршена код 5.584 пацијента, што иако је мање у односу на претходну годину (графикон 17), у десетогодишњем периоду показује статистички значајно растући тренд ($\beta = 0,710$, $t = 2,852$, $p = 0,021$).

Графикон 17. Број пацијената којима је урађена ПТЦА у болницама у Београду, 2009-2018. године



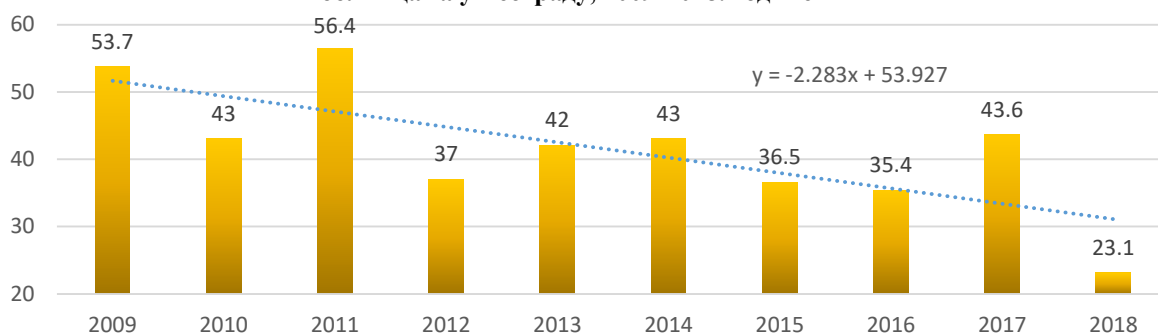
Највише пацијената на листи чекања било је у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ (383, или 87,7%), а у истој установи је урађен и највећи број интервенција (902, или 70%), (табела 7).

Табела 7. Подаци о квалитету вођења листа чекања за ПТЦА у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Б.Коса	16	16	0	104	34	98	524	254	614	8584	2301	5511	129	57	120
КБЦ Звездара	4	11	11	652	1057	41	1091	1677	982	1565	20093	1467	1240	1072	54
КБЦ Земун	23	176	25	55	173	99	830	1100	668	3514	1469	2975	78	388	148
КПС	55	55	15	198	158	141	2145	1856	1886	15650	14380	11112	267	204	188
Инс. Дедиње“	312	312	383	952	1261	902	952	1261	1080	85951	89276	94067	1057	1327	1189
ВМА			3			9			354			540			3
УКУПНО	410	570	437	1961	2683	1290	5542	6148	5584	115264	127509	115672	2771	3048	1702

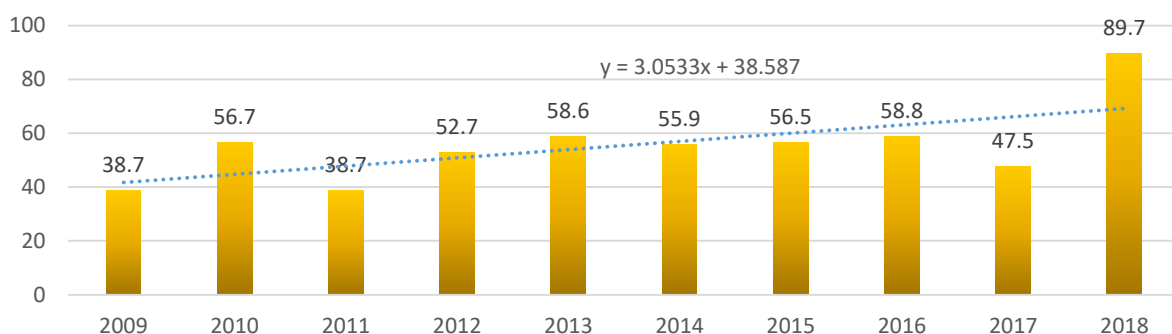
Са листе чекања било је 1.290 пацијената коме је урађена ПТЦА или 23,1% (графикон 18). Ово је далеко најнижи резултат у целом посматраном периоду, и тренд који образује је статистички значајно опадајући ($\beta = -0,733$, $t = -3,046$, $p = 0,016$).

Графикон 18. Процент урађених ПТЦА са листе чекања у односу на укупан број урађених ПТЦА у болницама у Београду, 2009-2018. године



Просечна дужина чекања на процедуру била је око 89,7 дана и скоро је дупло дужа у односу на претходну годину посматрања (графикон 19). Због овог пораста, тренд који образује је статистички значајно растући ($\beta = 0,648$, $t = 2,410$, $p = 0,043$).

Графикон 19. Просечна дужина чекања на ПТЦА у болницама у Београду, 2009-2018. године



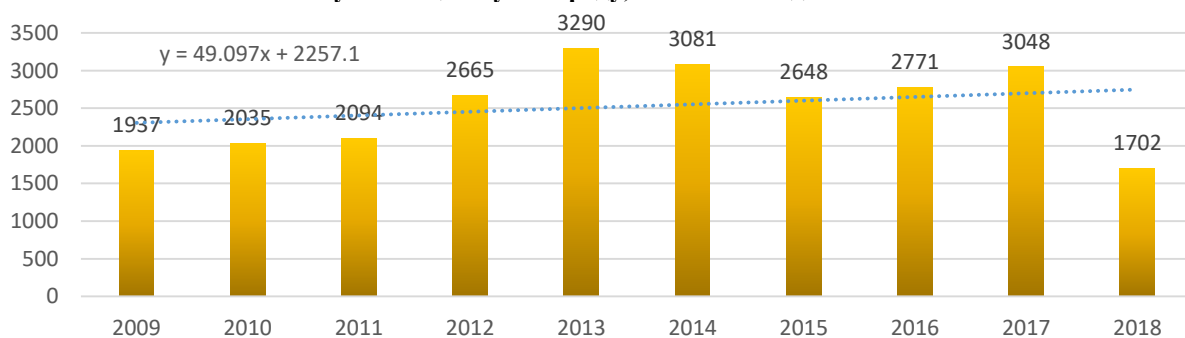
Постоје велике разлике у дужини чекања између здравствених установа. У 2018. години најдуже се чекало у Институту за КВБ „Дедиње“ – 104,3 дана, а најкраће у КБЦ „Земун“, 30,1 дан (табела 8). ПТЦА су урађене код пацијената са листе чекања у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ у проценту од 83,5%, у КБЦ „Бежанијска коса“ 16% док је у свим осталим установама проценат извршених интервенција са листе чекања у односу на укупан број био мањи од 10% (табела 8). У овом извештајном периоду са листе чекања је обрисано 229 пацијената, дупло више у односу на претходну годину.

Табела 8. Показатељи квалитета вођења листа чекања за ПТЦА у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/ обрисани			Просечна дужина чекања		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ Б.Коса	19.8	13.4	16.0	0	0	0	82.5	67.7	56.2
КБЦ Звездара	59.8	63.0	4.2	182	36	13	2.4	19.0	35.8
КБЦ Земун	6.6	15.7	14.8	0	39	24	63.9	8.5	30.1
КЦС	9.2	8.5	7.5	97	46	66	79.0	91.0	78.8
ИКВБ „Дедиње“	100	100.0	83.5	0	0	126	90.3	70.8	104.3
ВМА			2.5			0			60
УКУПНО	35.4	43.6	23.1	279	121	229	58.8	47.5	89.7

У посматраном извештајном периоду уписана су на листу 1.702 нова пацијената, што је готово дупло мање у односу на 2017. годину (графикон 20). Највише нових пацијената уписано је на листу чекања у Институту „Дедиње“ (1.189), а значајан пад уписа нових пацијената је забележен у КБЦ „Звездара“ (са 1.072 у 2017. години на 54 у 2018. години). Тренд овог показатеља је растући, али не показује статистичку значајност ($\beta=0,271$, $t=0,796$, $p=0,449$).

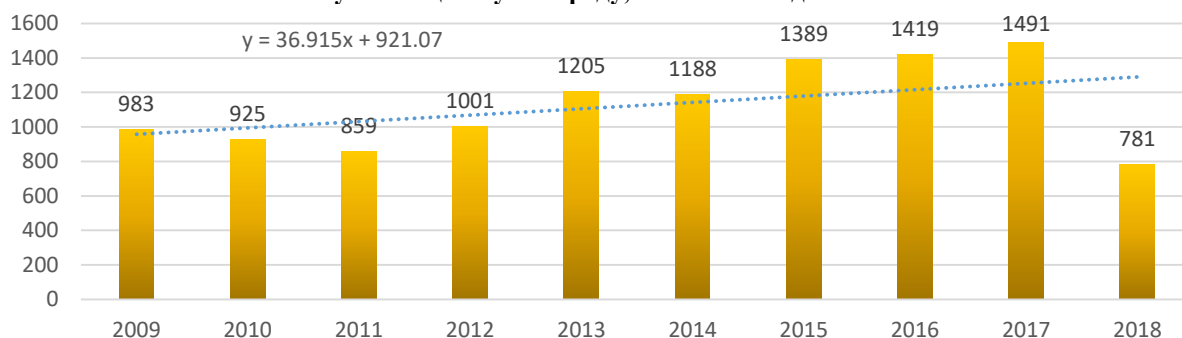
Графикон 20. Број нових пацијената уписаних на листу чекања за ПТЦА у болницама у Београду, 2009-2018. године



Уградња **вештачких валвула – митралних и аортних** обављала се у 3 болнице у Београду (КЦС, Институт за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ и Војномедицинска академија), а на дан 31.12.2018. године, на овај поступак чекао је 781 пацијент, дупло

мање у односу на претходну годину (графикон 21). Тренд овог показатеља је растући, али не показује статистичку значајност ($\beta=0,446$, $t=1,410$, $p=0,196$).

Графикон 21. Број пацијената на листи чекања за уградњу вештачких валвула у болницама у Београду, 2009-2018. године



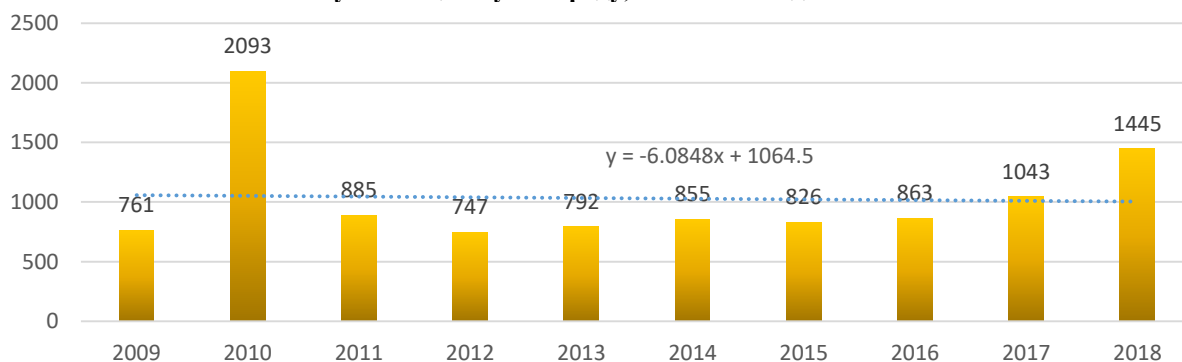
У Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ урађено је 2,6 пута више интервенција него у КЦС, али се у тој установи на листи чекања и налази 3,5 пута више пацијената (табела 9). У Војномедицинској академији урађено је 95 процедура.

Табела 9. Подаци о квалитету вођења листа чекања за уградњу вештачких валвула у болницама у Београду

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КЦС	169	246	172	220	258	255	305	296	375	27833	38807	49801	348	414	371
Инс.,„Дедиње“	1250	1245	601	558	747	786	558	747	975	159897	235367	318588	911	1087	1028
ВМА			8			22			95			1320			28
УКУПНО	1419	1491	781	778	1005	1063	863	1043	1445	187730	274174	169709	1259	1501	1427

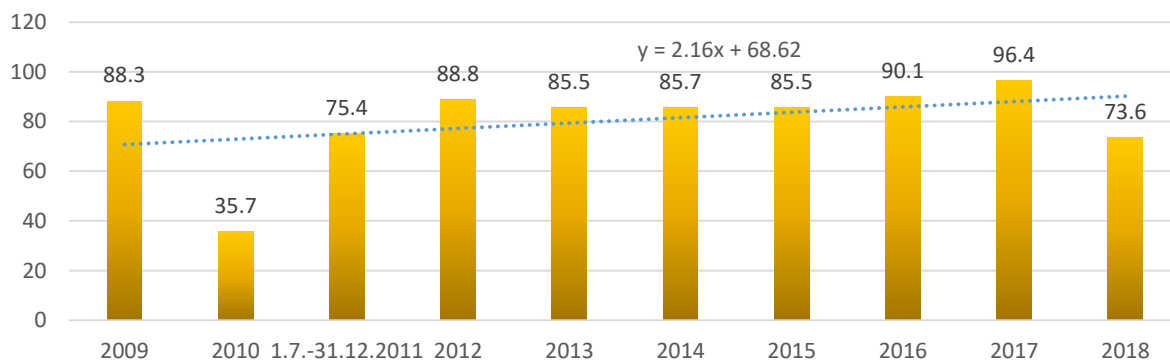
У току 2018. године уградња вештачких валвула је извршена код 1.445 пацијента, што је више у односу на претходне године. Посматрано у десетогодишњем периоду, тренд овог показатеља је благо опадајући, без статистичке значајности ($\beta=-0,043$, $t=-0,122$, $p=0,906$), међутим уколико би се само посматрао период од 2011. године на даље, тренд је растући и показује статистичку значајност ($\beta=0,725$, $t=2,576$, $p=0,042$), (графикон 22).

Графикон 22. Број пацијената којима је извршено уграђивање вештачких валвула у болницама у Београду, 2009-2018. године



Са листе чекања урађена је интервенција код 1.063 пацијента, односно 73,6% од укупног броја, што је мање него претходних година (графикон 23). Тренд овог показатеља је растући, без статистичке значајности ($\beta=0,382$, $t=1,171$, $p=0,275$).

Графикон 23. Процент уграђених вештачких валвула код пацијената са листе чекања у односу на укупан број уграђених вештачких валвула у болницама у Београду, 2009-2018. године



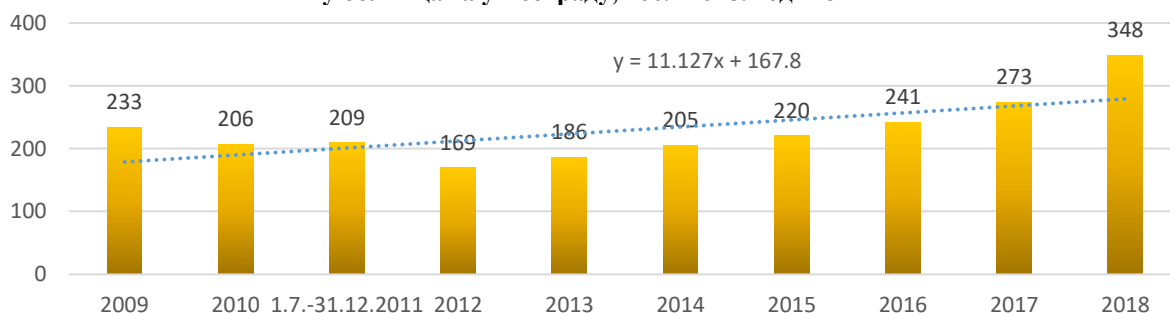
Пацијенти са листе чекања мање су били заступљени у ВМА 23,2% и КЦС 68%, а у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ 80,6% пацијената је било са листе чекања. У Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ 830 пацијената је обрисано са листе чекања, а у Клиничком центру Србије 117 (табела 10).

Табела 10. Показатељи квалитета вођења листи чекања за уградњу вештачких валвула

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/ обрисани са листе			Просечна дужина чекања		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КЦС	72.1	87.2	68	64	78	117	286.5	150.4	195.3
„Дедиње“	100	100.0	80,6	0	0	830	126.5	315.1	405,3
ВМА			23,2			0			60
УКУПНО	90.1	96.4	73,6	64	78	947	241	272.8	347,8

Просечна дужина чекања на процедуру уградње вештачких валвула била је 347,8 дана, што је више у односу на претходне године (графикон 24). Просечна дужина чекања је у Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ у односу на претходну годину повећана са 315 на 405 дана, а у КЦС са 150 на 195 дана. У Војномедицинској академији просечна дужина чекања је била 60 дана. Тренд овог показатеља је растући, уз статистичку значајност ($\beta=0,662$, $t=2,500$, $p=0,037$).

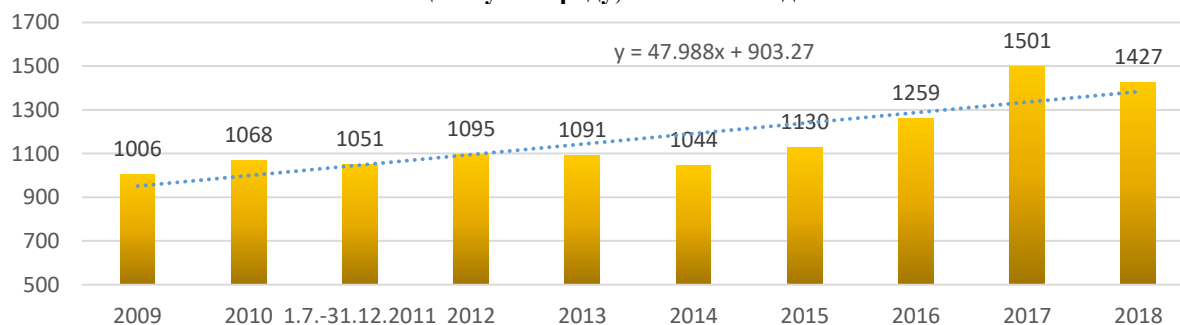
Графикон 24. Просечна дужина чекања на уградњу вештачких валвула у болницама у Београду, 2009-2018. године



У посматраном извештајном периоду уписано је на листу чекања 1.427 нових пацијената (графикон 25). У Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“ уписано је 1.028 нових пацијената на листу чекања, у КЦС 371, а на ВМА 28. Тренд

овог показатеља је растући, уз статистички високу значајност ($\beta=0,848$, $t=4,524$, $p=0,002$).

Графикон 25. Број нових пацијената уписаних на листу чекања за уградњу вештачких валвула у болницама у Београду, 2009-2018. године



Томографију магнетном резонанцијом у Београду обавља 10 болница на 14 апарата (4 апарата у КЦС, 2 у КБЦ „Бежанијска коса“ и по 1 апарат у: КБЦ „Др Драгиша Мишовић“, КБЦ „Земун“, Војномедицинској академији, Институту за онкологију и радиологију Србије, Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“, Институту за реуматологију, Институту за здравствену заштиту мајке и детета Србије „Др Вукан Чупић“ и Универзитетској дечјој клиници). У овим установама, према подацима из извештаја о извршењу планова рада за 2018. годину, пружено је 72.716 услуга на магнетној резонанци за 35.655 пацијента (без података о броју пацијената у Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“).

Податке за листе чекања на томографију магнетном резонанцом су доставиле 3 болнице: КБЦ „Бежанијска коса“, Војномедицинска академија и Специјална болница за цереброваскуларне болести „Свети Сава“. У њима се обави укупно око 18.000 прегледа на магнетној резонанци (четвртина од укупно урађених прегледа). Клинички центар Србије наводи да није у могућности да прикаже податке који се односе на листу чекања на прегледе магнетном резонанцом јер је у току усклађивање апликација за вођење листа чекања, ИЗИС-а и програма самих апарата за НМР. Педијатријске болнице (Универзитетска дечја клиника и Институт за здравствену заштиту мајке и детета Србије) немају листе чекања за дијагностику магнетном резонанцом, док Институт за онкологију и радиологију Србије обавља ову дијагностику само за „своје“ пацијенте (пацијенти оболели од малигних болести, који се заказују за прегледе).

КЦС узима значајно учешће у пружању услуга дијагностике магнетном резонанцом пацијентима са листе чекања. У КЦС је урађена половина (35.528) од укупног броја прегледа нмр дијагностиком током 2018. године.

С обзиром на наведено и на то да за 2018. годину недостају подаци о вођењу листа чекања за 7 од 10 установа (између којих и КЦС), немогуће је анализирати трендове показатеља вођења листе чекања за нмр дијагностику на укупном нивоу за град Београд.

Када су у питању болнице које су доставиле податке (КБЦ „Бежанијска коса“, Војномедицинска академија и Специјална болница за цереброваскуларне болести „Свети Сава“), на дан 31.12.2018. године, на листи чекања било је укупно 215 пацијената, при чему је овај број мањи у односу на претходне године. Осим броја пацијената са листе чекања којима је урађен преглед, као и броја нових пацијената на листи у Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“, које су виших вредности у односу на 2017. годину, све вредности су снижене (Табела 11)

Табела 11. Подаци о квалитету вођења листа чекања за томографију магнетном резонанцијом

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ „Б. Коса“	1635	933	0	5106	3885	3083	5112	3885	3083	333649	395038	149472	6337	4485	2609
„Свети Сава“	438	303	215	2636	1403	1580	6981	16831	2493	324179	162622	113348	3032	1211	1972
ВМА			0			1200			1374			108000			0

Просечна дужина чекања на процедуру и у КБЦ „Бежанијска коса“ и у Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“ је краћа у 2018. години у односу на претходну годину (просечна дужина чекања је скраћена са 101,7 на 48,5 и са 115,9 на 71,7 дана). Нема података о броју пацијената који су скинути/обрисани са листе чекања (табела 12).

Табела 12. Показатељи квалитета вођења листа чекања за томографију магнетном резонанцијом

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/обрисани са листе			Просечна дужина чекања		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ „Б. Коса“	99.9	100.0	100.0	0	0	460	65.3	101.7	48.5
„Свети Сава“	37.8	8.3	63.4	0	0	0	123.0	115.9	71.7
ВМА			87.3			0			90.9

Скенер дијагностику обавља 12 болница у Београду на укупно 20 апарата (9 апарата у КЦС, по 1 у: КБЦ „Звездара“, КБЦ „Земун“, КБЦ „Др Драгиша Мишовић“, КБЦ „Бежанијска коса“, Војномедицинској академији, Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“, Институту за онкологију и радиологију Србије, Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“, Институту за здравствену заштиту мајке и детета Србије, Универзитетској дечјој клиници и Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“). У њима је у 2018. години пружено укупно 125.191 услуга скенер дијагностике.

Извештај, и то непотпун, о показатељима квалитета вођења листа чекања за скенер дијагностику доставиле су само три болнице: КБЦ „Звездара“, Војномедицинска академија и КБЦ „Бежанијска коса“. Услуге за пацијенте са листе чекања за скенер дијагностику не пружају се у Институту за ортопедско-хируршке болести „Бањица“ и Институту за кардиоваскуларне болести „Дедиње“. Такође, и Институт за онкологију и радиологију Србије обавља скенер дијагностику само за „своје“ пацијенте (пацијенти оболели од малигних болести, који се заказују за прегледе). Током 2018. године, у Специјалној болници за цереброваскуларне болести „Свети Сава“, скенер није био у функцији 15.04-15.05.2018. и од 10.11.-31.12.2018. године. Педијатријске болнице (Универзитетска дечја клиника и Институт за здравствену заштиту мајке и детета Србије) немају листе чекања за скенер дијагностику. КЦС не располаже подацима потребним за показатеље вођења листе чекања за скенер дијагностику, као ни КБЦ „Земун“, који је увођењем ИЗИС-а изгубио наведену евиденцију.

У табелама 13 и 14 приказани су показатељи вођења листа чекања у три установе које су доставиле податке: КБЦ „Звездара“, Војномедицинска академија и КБЦ „Бежанијска коса“. Међутим и ове податке треба узети с резервом јер је увођењем ИЗИС-а заказивање скенер дијагностике пребачено на изабраног лекара у домовима здравља, тако да болнице не располажу више комплетном евиденцијом.

Табела 13. Подаци о квалитету вођења листи чекања за скенер дијагностику

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	Број пацијената на листи на дан 31.12.			Бр. пацијената са листе којима је урађена процедура			Укупан број свих пацијената којима је урађена процедура у ЗУ			Укупан број дана на листи			Бр. нових пацијената на листи		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ „Звездара“	146	0	0	1365	400	0	3430	4081	4847	40950	13600	0	1700	353	
КБЦ „Б. Коса“	/	/	0	/	/	30	/	/	30	/	/	794	/	/	34
ВМА	/	/	1122	/	/	2122	/	/	7839	/	/	127320	/	/	1222
„Свети Сава“	0	0	0	404	0	0	14012	1208	1	19562	0	0	463	0	0

Табела 14. Показатељи квалитета вођења листи чекања за скенер дијагностику

ЗДРАВСТВЕНА УСТАНОВА	% извршених процедура са листе у односу на укупан број			Број пацијената са листе чекања који су скинути/ обрисани са листе			Просечна дужина чекања (дани)		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
КБЦ „Звездара“	39.8	9.8	0	252	0	0	30.0	34.0	/
КБЦ „Б. Коса“	/	/	0	/	/	0	/	/	/
ВМА	/	/	27.1	/	/	0	/	/	/
„Свети Сава“	2.9	0.0	0	0	0	0	48.4	0	60

Закључак

Добијене резултате о квалитету вођења листа чекања треба тумачити са резервом, због ограничења софтверског програма и начина извештавања здравствених установа, посебно у области нмр и скенер дијагностике. Ипак се може констатовати да је број пацијената на листама чекања у београдским болницама велики и да је 31.12.2018. године 27.392 пацијената чекало неку процедуру са листе чекања. Највише пацијената на листи чекања било је за ендопротезу кука или колена, 13.799 (у претходној години 12.171), а затим за операцију катаракте, 7.746 (у претходној години 8.331).

Листа чекања за **тоталну протезу кука и колена** се повећава из године у годину. У 2018. години је урађено 3.325 ових операција (од тога 2.700 за пацијенте са листе чекања), али се на листу уписује све више нових пацијената, тако да је у 2018. години двоструко више пацијената уписано на листу него што је урађено операција (7.784). Просечна дужина чекања на операцију има тенденцију пораста и износи преко 19 месеци.

На листи чекања за **операцију катаракте са уграђивањем ланс-импланта** 2018. године било је око 7.750 пацијената, што је за 550 мање у односу на прошлу годину. Оперисано је око 9200 пацијената (од којих око 8000 са листе чекања), а просечна дужина чекања на операцију била је око 11 месеци. На листу је током године уписано око 10.170 нових пацијента, за 2000 више у односу на претходну годину.

У области **селективне коронарографије**, листа чекања је преполовљена у односу на 2009. годину (са 2.610 пацијената у 2009. години на 1.337 у 2018. години). Годишње се уради око 12.600 интервенција (од којих 5.340 за пацијенте са листе чекања), а на листу се упише око 7.300 нових пацијената. Просечна дужина чекања на интервенцију у 2018. години била је око 84 дана, што је значајно више у односу на посматрани период.

На листи чекања за **ПТЦА** у 2018. години било је 437 пацијената, што је мање у односу на 2017 годину. Годишње се уради преко 5.500 интервенција (од којих само 23% за пацијенте са листе чекања), а на листу се упише око 1.700 нових пацијената. Просечна дужина чекања на интервенцију била је готово 3 месеца.

За уградњу вештачких валвула чека 781 пацијент, значајно мање него претходних година. У току 2018. године оперисано је око 1.500 пацијената (од којих 73,6% са листе

чекања), а на листу је уписано 1.427 нових пацијента. Просечна дужина чекања на операцију је готову годину дана.

За скенер дијагностику је, увођењем заказивања преко ИЗИС-а, изгубљена евиденција о вођењу листа чекања у већини болница опремљених за пружање ове услуге. У области дијагностике магнетном резонанцом недостају подаци о вођењу листа чекања за 7 болница (међу којима и Клинички центар Србије), те такође није могуће адекватно анализирати показатеље.

У периоду 2009-2018. године број пацијената на листи чекања за уградњу тоталне протезе кука и колена (са 5.250 у 2009. години на 13.799 у 2018. години), као и за екстракцију катаракте са уградњом ланс-импланта (са 4.744 у 2009. години на 7.746 у 2018. години) показује статистички значајан **растући** тренд, док број пацијената на листама чекања за друге процедуре показује или растући, или опадајући тренд, али без статистичке значајности.

Процент пацијената са листе чекања којима је урађена процедура показује статистички значајан **опадајући** тренд за селективну коронарографију (са 75,1% у 2009. години на 42,4% у 2018. години) и ПТЦА (са 53,7% у 2009. години на 23,1% у 2018. години).

Просечна дужина чекања на процедуре са листе чекања има статистички значајну тенденцију **раста** за уградњу тоталне протезе кука и колена (са 280 дана у 2009. години на 582 дана у 2018. години), вештачких валвула (са 233 дана у 2009. години на 348 дана у 2018. години) и ПТЦА (са 38,7 дана у 2009. години на 89,7 дана у 2018. години). Према доступним подацима, просечна дужина чекања и за операцију катаракте и за уградњу ендопротезе кука је знатно већа у односу на државе ОЕЦД-а, које публикују овај податак.

Број нових пацијената на листи је растући за све анализирани листе чекања. Статистички значајан тренд се примећује код уградње тоталне протезе кука и колена (са 4.119 у 2009. години на 7.784 у 2018. години), екстракције катаракте са уградњом ланс-импланта (са 6.325 у 2009. години на 10.172 у 2018. години) и уградњи вештачких валвула (са 1.006 у 2009. години на 1.427 у 2018. години).

ЛИТЕРАТУРА

1. OECD (2018), Health at a glance: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris. <http://www.oecd.org/health/health-at-a-glance-europe-23056088.htm>.